

אתגרים בהשתלבות חרדים בלימודים אקדמיים

איתן רגב, חוקר בכיר
מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל

- **עלייה במספר הנרשמים החרדים לאקדמיה:** בין השנים 2008-2014 מספר הנרשמים החרדים למוסדות אקדמיים כמעט שילש את עצמו, מ-1,122 ל-3,227, מהם כשני שלישים נשים וכשליש גברים. בשנת 2014 כ-1,600 נשים חרדיות וכ-450 גברים חרדים השלימו בהצלחה את לימודיהם לתואר אקדמי.
- **שיעור בעלי התואר בקרב צעירים חרדים גדל אך נותר נמוך מאוד;** רק כ-2.5 אחוז מהגברים החרדים וכ-8 אחוז מהנשים החרדיות בגילאים 25-35 היו בעלי תואר אקדמי, לעומת 28 אחוז גברים חילונים וכ-43 אחוז נשים חילוניות.
- **שיעור הצעירים החרדים שלמדו או לומדים לתואר נמוך בהשוואה למגזרים אחרים:** 8 אחוז גברים ו-15 אחוז נשים, לעומת שיעור כפול בקרב ערבים העומד על כ-16 אחוז גברים ו-32 אחוז נשים; ושיעורים גבוהים עוד יותר בקרב יהודים חילונים ודתיים.
- **פילוח נתוני מערכת החינוך החרדית לפי זרמים:** בניכוי בני הזרם החרד"לי, אחוז החרדים הלומדים באקדמיה עומד על 6 אחוז בקרב גברים ו-12 אחוז בקרב נשים. שיעורי ההשתלבות הגבוהים ביותר בזרם חב"ד – 12 אחוז גברים ו-29 אחוז נשים; בזרם הליטאי 7 אחוז גברים ו-15 אחוז נשים; בזרם הספרדי 6 אחוז גברים ו-14 אחוז גברים; בזרם החסידי 4 אחוז גברים ו-3 אחוז נשים.
- **שיעורי הנשירה גבוהים במיוחד בקרב גברים חרדים:** כ-42 אחוז מהגברים החרדים מתחילים ללמוד במכינות קדם-אקדמיות, לעומת 13 אחוז מהנשים החרדיות ו-22 אחוז מהגברים החילונים. 20 אחוז מכלל הנרשמים לאקדמיה פורשים בשלב המכינה ומאלו המגיעים למוסדות ללימודים גבוהים נושרים עוד כמחצית במהלך התואר, כך שרק 42 אחוז מהגברים החרדים שמתחילים ללמוד מסיימים את התואר. כשמנכים את בני הזרם החרד"לי שיעורי הנשירה עולים ועומדים על כ-67 אחוז בקרב גברים חרדים לעומת 30 אחוז בקרב יהודים לא חרדים וכ-41 אחוז בקרב ערבים, ו-33 אחוז בקרב נשים חרדיות לעומת 25 אחוז במגזרים אחרים.
- **אחת הסיבות העיקריות לשיעורי הנשירה הגבוהים – חוסר מוכנות:** שיעורי הנשירה בקרב סטודנטים מכל המגזרים שהתקבלו ללימודים ללא תעודת בגרות וללא פסיכומטרי הם הגבוהים ביותר, ובקרב בעלי תעודת בגרות וציון פסיכומטרי – הנמוכים ביותר. לפי נתוני ההרשמה מרבית הסטודנטים החרדים התקבלו ללימודים אקדמיים ללא בגרות וללא פסיכומטרי; כ-57 אחוז מהסטודנטים וכ-48 אחוז מהסטודנטיות. רבים מתוכם אף התקבלו ללא מכינה. העלייה בשיעור הסטודנטים שהחלו ללמוד ללא נתוני סף במגזר החרדי ובמגזר הכללי נובעת מהתרחבות מערכת ההשכלה הגבוהה, שהביאה לכך שחלק מהמוסדות החדשים ובפרט הקמפוסים החרדיים, מציעים תנאי קבלה נוחים כדי למשוך סטודנטים – אך מאידך אינם מקפידים על דרישת לימודי מכינה לסטודנטים ללא תעודת בגרות (כפי שמתחייב בחוק).
- **בהשוואה למגזר הכללי רמת האנגלית של הסטודנטים החרדים נמוכה במיוחד:** בין סטודנטים חילונים לחרדים (שעשו פסיכומטרי) קיים פער של כ-20 נקודות מתוך 100 בחלק האנגלית בפסיכומטרי, 7 נקודות מתוך 100 בחלק המתמטיקה, ושוויון בחלק המילולי.
- **רובם המוחלט של הסטודנטים החרדים במכללות הפרטיות לומדים משפטים או מנהל עסקים:** כ-50 אחוז מהם לומדים משפטים ו-43 אחוז נוספים לומדים מנהל עסקים (שני תחומים ששוק העבודה רווי בהם). לעומת זאת במכללות הציבוריות כ-52% מהסטודנטים החרדים לומדים הנדסה ואדריכלות, ו-16 אחוז נוספים לומדים מתמטיקה ומדעי המחשב.